

Літау Д. В.
*студент II курсу юридичного факультету
Науковий керівник: Хрідочкін А. В., доцент,
Дніпровського гуманітарного університету,
м. Дніпро, Україна*

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВІД ПЛАГІАТУ В СУДОВОМУ ПОРЯДКУ

В повідомленні досліджується захист прав інтелектуальної власності від плагіату у судовому порядку. Робиться висновок про необхідність виявлення, попередження незаконного привласнення результатів творчої діяльності.

***Ключові слова:** право інтелектуальної власності, плагіат, виявлення та попередження плагіату, результати творчої діяльності.*

Вступ. Відповідно до ст. 54 Конституції України громадянам гарантується захист інтелектуальної власності, авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Реалізація особистих немайнових і майнових прав не можлива без надійного правового механізму охорони і захисту. Завдяки охороні можна отримати гарантію недоторканості результатів творчих пошуків, інтелектуальної праці та отримати прибуток від використання результатів інтелектуальної діяльності, що також сприяє подальшій творчій та господарській діяльності. За допомогою захисту особа може визнати за собою права інтелектуальної власності, відшкодувати збитки, заподіяні порушенням цих прав, та попередити подальші посягання на об'єкт права власності [1].

Від ефективності захисту прав інтелектуальної власності, який забезпечується в державі, багато в чому залежить не лише розвиток творчого, інтелектуального потенціалу громадян, а й визнання країни повноправним учасником міжнародного ринку інтелектуальної власності.

Захист цивільних прав та інтересів охоплює комплекс норм як матеріального, так і процесуального характеру, спрямованих на забезпечення належної реалізації права на захист, що є важливою складовою будь-якого суб'єктивного права [2]. Як слушно зауважує Н.С. Кузнєцова, активну позицію законодавця в питанні формування ефективних правових норм для якісного захисту прав інтелектуальної власності, забезпечення всебічної реалізації інтелектуальних прав слід розглядати як невід'ємну складову найпріоритетніших завдань сучасної держави [3].

Визначення природи відносин, які виникають у сфері захисту прав інтелектуальної власності від плагіату, має важливе не лише теоретичне, а й практичне значення, адже дозволяє визначати механізм захисту порушених прав (підсудність справ, можливість захисту в адміністративному порядку,

способи захисту тощо). Відповідно до сформульованих у науковій доктрині підходів правовідносини, які виникають у зв'язку з порушенням цивільних прав та здійсненням їхнього захисту, віднесено до охоронних правовідносин [4].

Захист прав інтелектуальної власності – сукупність заходів, спрямованих на визнання та відновлення прав інтелектуальної власності у випадку їх порушення [5]. Охорона і захист є неідентичними діями, тому що, по-перше, вони мають різні цілі, а по-друге, здійснюються різними організаційними структурами.

Однією з важливих умов ефективного захисту прав інтелектуальної власності є вибір способів захисту, передбачених у законодавстві. Враховуючи специфіку відносин, які виникають у сфері захисту прав інтелектуальної власності від плагіату, слід розмежувати способи захисту прав та інтересів держави та способи захисту прав та інтересів творців.

Визначення способів захисту, які мають застосовуватись при порушенні авторських прав унаслідок плагіату, має важливе практичне значення. Адже від цього залежить можливість досягнення автором (його правонаступниками), права якого порушені, бажаного результату. Неправильне обрання способів захисту, у тому числі й при формулюванні позовних вимог, може негативно позначитись на ефективності захисту. На практиці автори доволі часто допускають неточності [6].

Усталеним у науковій доктрині є підхід до класифікації способів захисту прав інтелектуальної власності на загальні та спеціальні. Загальні – передбачені в Цивільному кодексі України, господарсько-правові, що виражаються в інститутах оперативно-господарчих та господарчо-управлінських санкцій.

Спеціальні – передбачені поточними спеціальними нормативними актами про інтелектуальну власність [7].

Залежно від суб'єкта, уповноваженого на їх реалізацію, способи захисту прав поділяються на: способи, реалізація яких може здійснюватися власником прав без звернення до суду (самозахист прав, не юрисдикційні способи); способи, які можуть бути застосовані власником прав як самостійно, так і шляхом звернення до юрисдикційного органу; способи, реалізація яких може бути здійснена лише юрисдикційним органом (юрисдикційні способи) [8].

Свобода вибору суб'єктом захисту виду, способу захисту обумовлена загальною дозвільною спрямованістю цивільного права, що передбачає право такої особи формувати свою поведінку, тобто обирати спосіб захисту з урахуванням природи цивільних правовідносин (характеристики або стану суб'єктивного права та інтересу як предмета захисту) та характеру правопорушення [9].

При обранні способів захисту авторських прав слід ураховувати: які права порушені (майнові та (або) немайнові); спосіб порушення авторських прав; мету, якої бажає досягти автор (його правонаступники) при здійсненні захисту порушених прав.

Загальні способи захисту цивільних прав, які можуть бути застосовані судом, у тому числі й при здійсненні захисту прав інтелектуальної власності, передбачені ст. 16 Цивільного кодексу України. Вони включають: визнання права, визнання правочину недійсним, припинення дії, яка порушує право, відновлення становища, яке існувало до порушення, та інші способи відшкодування майнової шкоди, відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Наведений перелік способів захисту не є вичерпним з огляду на вміщений у цій же статті припис про те, що суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом. (ст 16 цвк).

Спеціальні способи захисту прав інтелектуальної власності передбачені ч. 2 ст. 432 Цивільного кодексу України, відповідно до якої у випадках та порядку, встановлених законом, суд може постановити рішення, зокрема про: застосування негайних заходів щодо запобігання порушенню права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів. Способи захисту авторських та суміжних прав закріплені у Законі України «Про авторське право і суміжні права (ст. 52).

Висновок. Отже **охорона прав інтелектуальної власності** – встановлення системи правових норм, що регулюють відносини з приводу створення і використання об'єктів інтелектуальної власності. Цивільно-правовий захист прав інтелектуальної власності від плагіату передбачає діяльність правовласника, спрямовану на виявлення, попередження незаконного привласнення результатів творчої діяльності, а також звернення за захистом до державних органів та установ.

Список використаних джерел:

1. Теннис А. О. Некоторые проблемные вопросы переводческой деятельности / А. О. Теннис / Гуманитарные исследования. – 2012. – № 4 (44). – С. 80–86.
2. Тимченко Г. Мирова угода в науці цивільного процесуального права / Г. Тимченко // Право України. – 2004. – № 8. – С. 104–107.
3. Тимченко Г. П. Способи та процесуальні форми захисту цивільних прав: дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.03 / Геннадій Петрович Тимченко. – Х., 2002. – 182 с.
4. Толочкова Н. Г. Гражданско-правовая охрана авторских прав от контрафакции и плагиата: автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. юрид. наук: 12.00.03 «Гражд. право; Предприн. право; Семейное право; Международ. частное право / Н. Г. Толочкова. – М.: РГБ, 2003. – 27 с.
5. Удалкин В. А. Приписывание произведениям изобразительного искусства чужого авторства [Электронный ресурс] / В. А. Удалкин // Режим доступа: <http://www.rbis.su/article.php?article=208>.
6. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням законодавства про інтелектуальну власність: лист Вищого господарського суду від 14.01.2002 р. № 01–8/31 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v8_31600-02.

7. Харитонов Є. О. Деякі питання класифікації юридичних фактів / Є. О. Харитонов // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць Вип. 42. – Одеса: Юрид. Літ-ра, 2008. – С. 73–81.

8. Харитонов Є. О. Класифікація цивільних правовідносин: спроба новації у підходах / Є. О. Харитонов // Наукові праці Одеської національної юридичної академії: зб. наук. праць Т. VII. – Одеса: Юрид. Літ-ра, 2008. – С. 136–143.

9. Харитонova О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади): монографія / О. І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2011. – 346 с.

Литау Д.В. Защита прав интеллектуальной собственности от плагиата в судебном порядке

В сообщении исследуется защита прав интеллектуальной собственности от плагиата в судебном порядке. Делается вывод о необходимости выявления, предупреждения незаконного присвоения результатов творческой деятельности.

Ключевые слова: право интеллектуальной собственности, плагиат, выявление и предупреждения плагиата, результаты творческой деятельности.

Litau D.V. Protecting of intellectual ownership rights from plagiarism in a judicial order

In a report is probed protecting of intellectual ownership rights from plagiarism in a judicial order. Drawn conclusion about the necessity of exposure, warning of misappropriation of results of creative activity.

Keywords: right of intellectual ownership, plagiarism, exposure and warnings of plagiarism, results of creative activity.

Лукомський А.О.,

студент юридичного факультету

Науковий керівник: Макушев П.В., професор,

Дніпровського гуманітарного університету

м. Дніпро, Україна

**ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ
ЗОЛОТОЮ ОРДОЮ НА ТЕРИТОРІЯХ КИЇВСЬКОЇ РУСИ**

В повідомленні досліджуються особливості здійснення митного контролю Золотою Ордою на території Київської Русі. Пропонуються висновки і рекомендації.

Ключові слова: митний контроль, Золота Орда, Київська Русь, здійснення митного контролю, впорядкування податкової політики.